

133502

Biblioteca populară a Asociațiunii „Astra“.

Anul al 24-lea.

Nr. 213.

1934.

„Tot omenia-i mai tare“

Comedie țărănească, în 3 acte,

de

BCU Cluj **Retrea Dascălul.** Cluj

Publicație periodică a „Asociațiunii“.

Editura Asociațiunii „Astra“, Sibiu, Strada Șaguna 6.
Tiparul Institutului de arte grafice „Dacia Traiană“, s. a., Sibiu.

Prețul 5 Lei.

„Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român“, „ASTRA“.

Intemeiată în 1861.

PREȘEDINTE DE ONOARE:
M. S. Regele CAROL II.

Președinte activ:
Dr. Iuliu Moldovan.

Vice-președinte:
Dr. Gh. Moga.

Vice-președinte:
Dr. Gh. Preda.

Comitetul central al „Asociațiunii“ numără 50 de fruntași din toate părțile societății românești.

E datoria fiecărui bun român să sprijinească „Asociațiunea“, cefind publicațiile ei și inseriindu-se de membru.

Taxele de membru sunt următoarele:

Membru fondator al Casei Naționale, odată pentru totdeauna.	Lei 5000—
Membru fondator al „Asociațiunii“, odată pentru totdeauna.	„ 1000—
Membru pe plată al „Asociațiunii“, odată pentru totdeauna.	„ 500—
Membru activ al „Asociațiunii“, anual	„ 50—
Membru ajut. al „Asociațiunii“, anual	„ 10—

651518

Biblioteca populară a Asociațiunii „Astra“.

Anul al 24-lea.

Nr. 213.

1934.

„Tot omenia-i mai tare“

Comedie țărănească, în 3 acte,

de

BCU Cluj Napoca **Petrea Dascălul.** Cluj

BCU Cluj-Napoca

RBCFG201504419

UNIV. CLUJ

2747 22. X. 1934

MEMBIAR LEA

Publicație periodică a „Asociațiunii“.

Editura Asociațiunii „Astra“, Sibiu, Strada Șagună 6.
Tiparul Institutului de arte grafice „Dacia Tratană“, s. a., Sibiu.

Prețul 5 Lei.

Două cuvinte lămuritoare.

Comedia populară de față e chemată să aducă în satele noastre multă veselie, dar și o sămânță sănătoasă de învățătură.

Cum să nu râzi din baierile inimii de nespălații, cari râvnesc la posturi înaintate în comună, fără ca să le merite? Cum să nu i-ai în bătaie de joc pe vânătorul de „învârteli“, care crede că dela șerparul său umplut doldora de parale, atârnă bunăstarea comunei întregi?

Păcatele unui vot universal rău înfeles — le des-veleşte comedia aceasta. Ne arată cum la alegerile, cari ar trebui să fie curate, vreau să-și facă trebșoarele niște oameni, ciurucul satului, ca mai apoi comuna să ajungă de pomină.

De învins învinge, în comedie, dreptatea — adecă majoritatea țărănilor votează după cum le poruncește conștiința, și la alegerile de deputat și la alegerile comunale, încât ajunge fiecare om la locul său, la locul meritat.

De aceea scriam mai sus despre: „sămânța de învățătură“. Comedia aceasta, pe lângă râs, ne dă și de gândit și ar fi foarte cu cale ca ascultătorii dela „fiatru“ să plece pe la vetrele lor, cântărind ce a spus bătrânul cu scaun la cap, care nu se lasă târît în băltoacă, Cârțiță.

Două-trei cuvinte despre autorul comediei nu strică, fiindcă una că ne apropie de un scriitor popular,

urednic de laudă, alta că e o datorie a noastră să-i aducem mulțumita pentru ceasurile de plăcere sufletească ce ni le pricinuieste.

Sub pseudonimul (numele împrumutat, literar) Petrea Dascălu se ascunde domnul învățător din Sibiu

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Petre Olariu. Născut în comuna grănicerească Orlat, lângă Sibiu — a intrat în slujba frumoasă și spinoasă de învățător încă din 1902. A propovăduit până acum în Ulilacul de Câmpie (jud. Cluj), Agrișteu (jud. Târnava mică), Hamba (jud. Sibiu), Orlat — și acum în Sibiu. A fost director al orfelinatuului „Principele Mircea“ din

Sibiu, președ. al „Asociației învățătorilor din județul Sibiu“, membru în Com. desp. jud. Sibiu al „Astrei“.

A fost redactor la „Foaia Poporului“ și „Cuvântul Poporului“ din Sibiu și a colaborat la multe foi și reviste românești din Ardeal.

„Astra“ noastră, al cărei devotat propagandist este, i-a tipărit până acum broșurile: „Din popor“ și „Leoaie dela țară“. („Bibl. pop. a Asoc.“ Nr. 93* și 116.)

Alte lucrări tipărite: „Pe drumuri bune“, (editura „Foaia Poporului“), „Din zile mari“, „Între sat și oraș“ (edit. Tipogr. „Săteanului“, Sibiu), „Oameni de pe la noi“ și comedia populară: „Să nu mai spui la nime“. (Edit. „Dacia Traiană“, Sibiu — 8 Lei.)

Comedia aceasta a fost jucată de nenumărate ori pe satele noastre. (Chiar și la un festival țărănesc, pe scena „Teatrului Național“ din Cluj, de 10 Mai 1933, de despărțământul Cluj al „Astrei“.)

Autorul, după cum a lăsat liberă reprezentarea piesei sale: „Să nu mai spui la nime“, pentru toate despărțămintele „Astrei“, dacă se joacă în cadrele societății noastre — tot astfel dă voie ca să se joace comedia de față de membrii societății noastre. Dacă o joacă altcineva — pretinde, pe drept cuvânt, cererea de autorizare. (Adresa: Petre Olariu, înv., Sibiu, Târgul Vinului 4.) Cei dela „Astra“ vor face bine dacă vor trimite autorului programele, litografiate sau tipărite, ca dovadă că s'a reprezentat piesa și să arate autorului succesul obținut, cu eventuale dorințe de alte piese, cu subiecte potrivite.

Fie ca sfaturile date de Cârțiță să prindă și ca succesul comediei de față să-l spunem la toată lumea!...

*) Nr. 93 — epuizat, vândut de tot, încât nu mai putem servi cu el.

PERSOANELE:

Tănase, țăran în stare bună, în etate de 35-40 ani.

Ilie, țăran în stare mijlocie, „ „ „ „ „

Mihai, țăran în stare mijlocie „ „ „ „ „

Cârțiță, om foarte bogat și cu mare vază, în etate de 55-60 ani.

Maria, soția lui *Tănase*, în etate de 25-30 ani.

Anușa, soția lui *Mihai*, „ „ „ 25-30 „

Dan, servitor la *Cârțiță*, „ „ „ 18-20 „

Mihăiță, copil de om sărac „ „ „ 12-15 „

Vecine, un cerșetor, popor.

ACTUL I.

(Acțiunea se petrece în casa lui Tănase, casă fără-nească de om bine înstărit. Într-o parte, așa, ca să se poată vedea bine, un dulap cu mai multe rafturi, încărcate cu vase și sticle de diferite mărimi.)

SCENA I.

Tănase, singur. Mai târziu *Mihăiță*.

Tănase (Intrând de-afară, în casă. E bine dispus și cu chef. Din când, în când, i se cam împletecesc picioarele): **Bună ziua, nevastă, hă!** (Se oprește în mijlocul casei, se desbracă, aruncă pălăria pe pat, sumanul pe o laviță.) **Hm... supărotă, dumneaei!** (Împleticindu-se spre dulapul cu sticle.) **Dar, n'am ce-ți face... Așa-i, când se fac alegeri în țară...** (Se oprește înaintea sticlelor.) **Că, de ai-a-s alegeri, să se aleagă omul cu ceva...** (Încearcă, câte o sticlă, căutând beutură.) **În asta nu-l... Nici în asta... În asta nici de leac... Nici să orbești un șoarece...** (Mirat.) **Măăă, gândești e'o ars focu'... Pârjol în toate... Nici o 'nghiti-**

tură... Și tare mi-e sete! (Învârtindu-se prin casă.)
Unde ești, tu, hă?... Te-ai chitulat?... Hai,
hai, drace, hai!... Joacă-te numai cu Tănase!
(Ascultă. Se aude ceva mișcare și sgomof de pași, în
pragul ușii.) Auz-o, că vine... Ian' s'o speriu o
leacă. (Se ascunde după ușe.)

Mihăiță (Intră cu o oală de pământ în mână
și cu pălăria pe cap. Dar abia îngână ceva și Tănase
ii sare în față, fără veste.)

Tănase: (Crezând că e nevasta). Hoa, că
te-am prins! (Lui Mihăiță, de frică, îi cade oala din
mână, făcându-se țandări.) Ce-i asta? (Se retrage
înapoi, mirat.)

Mihăiță: (Speriat)... Io's! (Recules din spaimă,
începe a plânge.) Mi s'o spart, hâ, hâ, hâ, făina,
hâ, hâ, hâ... Acum, hâ, în ce să duc oala?
Hâ, hâ, hâ... Și mă bate mama... Hâ, hâ, hâ...

Tănase: (Ca pentru el.) Semn rău, hîre'ar
gluma afurisită... (Cătră Mihăiță) Și ce-ai vrut
cu oala, măi băte?

Mihăiță: (Printre sughituri.) O zis mama, că
brânză să 'mprumulăm, că făină n'avem, da
ne dă lelea Mărie, e'apoi când vom avea,
mai cerem iară... Și-acuma mi-ai spart oala...
Și-o pus focu cu măcălișca pe apă... Hâ, hâ,
hâ. (Se uită cu jale la hârbe și plânge.) Și mă bate
mama iară... hâ, hâ!

Tănase : (Răstit.) No, să nu-ți mai aud gura !
(Mai domol.) Spune, ce-ți trebuie !

Mihăiță : (Mai împăcat, grăbit.) Mămăligă cu cocoloș și lapte cu brânză... Da'n ce să duc făina !... Hâ... (Dă să plângă.)

Tănase : (Amenințându-l.) Gura !... (Apoi mai domol, apropiindu-se de el.) Măi Mihăiță !... Eu te fac cu făină, cu brânză, cu de foarte. (Lui Mihăiță, îi râd ochii.) Dacă-i striga până acasă, cât îl putea : „Trăiască cârligușul și tetea Tănase !“

Mihăiță : (Fără să lase pe Tănase să sfârșească vorba, sbiară cât îl ține gura) Trăiască tetea Tănase svârliguș !.. Și tetea făina și brânza !..

Tănase : (Răstit.) Nu așa, măi, cerșitorule.

Mihăiță : (Dând să plângă.) Da cum ? Hâ, hâ, hâ.

Tănase : Să trăiască cârligul, că el ne-aduse câștigul !

Mihăiță : (Cât îl ține gura.) Să trăiască cârligușul, că el ne dă câștigușul... (Domol și plângăreț.) Acuma, ce-mi dai tete Tănase ?

Tănase : (Voios.) Ți dă tetea Tănase ce-ți dorește inima. Da tot așa să strigi pe drum și acasă, până îi auzi, că s'au isprăvit alegerile... M'ai auzit, măi, Mihăiță ? (Învărtin-

du-se prin casă.) Tu, Mărie, ieși, de unde ești, că de biruite ai noști, ai să vezi pe Tănase premar... Asta, s'o știi tu, de bună seamă. (Dăzând, că nu apare, trece în altă cameră, de unde se întoarce cu'n blid mare, vârfit cu făină și cu o bucată de brânză în mână. În vremea asta Mihăiță adună cioburile oalei și le vâră în lădița mesei.) Ține Mihăiță și fă-ți burta tanana!

Mihăiță: (Grăbit, înfașcă bucată de brânză și-o vâră în sân. Ia blidul în brațe și-o tulsește repede pe ușe, zicând) Mulțămim, țârliguș, bade Tănase!

Tănase: (Singur, în mijlocul casei.) Ce dracu să le faci, dacă toți sărânlocii au vot... Numai, de nu s'ar face într'o ureche... Ii ceri, să voteze cu cârligul și el pune ștampila pe potcoavă.. Hei, că hoșă-i lumea de azi! (Căutând prin casă.) Dar, unde să hie muterea asta?... Nu s'o hi chitulat sub pat? (Caută)... Nu-i, ucig-o toaca! (Se ridică. Bătându-se pe piept.) Hei, dar când voi hi premar! Să 'nceeră a-mi face boroboațe de ăstea, că zău, de nu-i dau devorț... Zău, îi dau... Atunci, cine n'ar vrea să hie premăreasă!?... (Volos.) O sută de muieri, îți poți lua, domnule premar... (Se aude ciocănit în ușe.) O hi dipotatu... (Grăbit, pe șoptite). Tu, Mărie, hre-ai a... (Se repetează

bătutul în uşe.) Tu, Mărie!... (Serâşnind din dinţi şi ameninşând cu pumnii.) Stăi, că mai faci tu pe Tănase de ruşine! (Apropiindu-se de uşe, face plecăcini până la pământ.) Poftim... intraţi... domnule dipotat!

SCENA II.

Tănase, Ilie. Din când în când, câte o vecină.

Ilie: (Intrând) Să trăiască ai noştri, măi, frate Tănase! (Tănase până să observe cine a intrat, se retrage spre mijlocul casei, cu plecăciuni... Trezindu-se, îşi ia poziţia.)

Tănase: (Cam încrecat.) Să trăiască, măi, vere Ilie! (Ii întinde mâna.)

Ilie: (Râzând.) Dar, tu, cui te închinai ca un călugăr?

Tănase: (Ruşinat.) Da nu ştiu, unde dracu mi-e muerea!... Uşa descuiată şi ea, ca'n palmă... (Încrecat.) Şi gândeam, că ea eşti tu... ba, că... tu eşti dipotatul..., că eşti muerea mea şi am vrut s'o spariu, o ţără... (Mai hotărât.) Dar, tan treci şi şezi o leacă, dac'ai venit la noi! (Ii îmbie un seau.)

Ilie: (Zâmbind.) Şi tu cu închinăciuni vrei să-ţi sperii muerea? (Şede. Tănase, se face a nu auzi.) ...Dăd, că ai vată 'n urechi... (Mai tare.)

Acum, [să] lăsăm femeile în pace... Ele nu au vot... Când or avea, pot grați și ele...

Tănase: (Bucuros, e'a scăpat din încrețtură, își trage și el scaunul lângă Ilie.) Nu au vot, măi, vere, Ilie, dar, să vezi, că-'s date naibii... Când o vrea muterea, votează bărbatul și cu dracu... (Șede.) Zău, votează și cu dracu.

Ilie: Asta-i așa, de când'ți lumea... (Șiret.) Dar, cum mai stai cu oamenii?... (Mai la ureche.) Ai mai pus cuiva ghilțul după cap? (Lăudăros.) Eu am peste-o sută...

Tănase: (Ridicându-se, ea și cum ar aștepta pe cineva. Merge până la ușa, se întoarce la Ilie.) Pe hârtie poți să ai, cât de mulți... Da-i vorba, colo, când se pună ștampila (imită gestul.) Măăă, s'o descebăluit lumea... N'o mai poți împoști cum vrei... (Prinzând pe Ilie de haină.) Știi ce mi-a răspuns sărântocul ăla de Harapon?... — „Nene Tănase, mai las'o dracului de troncăneală, că ăla-i așa, celalalt pe dincoala... Avem și noi un drept, îl dăm, cui vrem și basta“... Așa, zău, mi-o răspuns sărântocul de Harapon.

Ilie: Dar, ce-am pățit eu cu Mormoiu? (Se ridică.) Gata să-l iau de gât. Petecosul dracului, că curg păduchii pe el... Dau nas

cu el în colțul Premăritei... N'am altceva de făcut și-l agrătesc: „Măi, Mormoiu, ar răbda burta ta o glaje de rachiu?” — Dar el de colea: „Daleo, ți-aș zice Măria Ta“... Mă apropiu, gură 'n gură: „Nu, măi, Mormoiu, să nu-mi zici Măria Ta, ci să faci, ce-oiu zice eu“. „Șe, stăpâne?” face el... „Să spui la toată țigănimea voastră, că dacă va pune ștampila pe cârlig, se iefținește rachiul și tutunul“.

Tănase: (Cu gura căscată.) Cu asta l'ai prins.

O vecină: (Întrând, fără de-a bate în ușe.)
Aci ești, vecino Mărie?

Tănase: (Prefăcut, cu glas pișigăiat.) Aci, aci, vecino Ană... Haide mai aproape, aici, lângă pat, că nu mi-e așa bine...

Vecina: Dai de mine, cum vine rău...
Dar ce ai?

Tănase: (Tot prefăcut.) Mă doare la balera inimii... (Vecina înaintează spre pat. Tănase o prinde în brațe.)

Vecina: (Speriată) Vai de mine!

Tănase: (Râzând.) Și de mine! (O lasă din brațe.) Ba nu-i acasă, vecino. Numai te-am glumit.

Vecina: Atunci mă duc. Aveam ceva cu vecina Maria... Dă las cu ziua bună! (Iese.)

Tănase: (Către Ilie.) Ce dracu ne facem, numai să Iese ai noștri... Trebuie să ne dăm și pe lângă muleri, că ce nu pot face ele?!... Și zi, așa cu Mormoiu, l'ai prins în clușcă.

Ilie: (Îneruntat.) Prins pe naiba... Ști ce mi-o zis: „Pentru minșuna hasta, mi-o făgăduit șineva o vadră de rachiu, nu o glăjuță ca dumntata“. Și tu ai luat-o măi, Mormoiu?... „De unde s'o Iau, dacă nu mi o dat-o?“. Eu ți-o dau, omule, t-am zis. Și știi, ce mi-a răspuns: „Ba s'o bei dumntata, măi, Ilie, că io n'am văzut Român să dea rachiu la țigan, de-a pochea*), fără să nu-l păcălească“... Și nu și nu, că el răcădutește ștampila, unde-l tale capul.

O vecină: (De-afară.) Mărie, hă! Ian tești afară, îți mănă scroafa hainele... au căzut de pe culme. Sai iute!

Tănase: (Tare.) Mănă-le dracului! (Căutând în jur.) Unde-o hi cherit muierea asta?... (După o scurtă pauză, către Ilie.) Și nu ți-o spus Mormoiu cine t-o făgăduit vadra de rachiu?

Ilie: N'o vrut odată cu capu...

---

*) Pochea = pe de geaba.

Tănase : (Aparte.) Bine-a făcut... (Către Ilie, prietenește.) Iai, să văd, vere Ilie, pe cine ai în listă ?

Ilie : (Codindu-se.) Arată-mi întâi tu !

Tănase : (Gânditor.) Eu am făgăduit oamenilor, că n'o să-i spun la nime.

Ilie : Și eu...

Tănase : Știi ce ? Citește tu unul de pe lista ta și eu unul de pe a mea.

Ilie : (Prefăcut, se caută în buzunar.) Ei, drăcța dracului, mi-am uitat lista acasă. (Aparte.) Vorbă să hie. (Cătră Tănase.) Ți-o arăt mai târziu... Și așa vreau să dau o roată pe ulița Nuclilor, mai de către seară.

Tănase : E vorba : îmi arești lista, ți-o arăt și eu... Nu mi-o dai?... Nu ți-o dau, și gata... Păcat, că nu-i muterea aci, c'am bea un păhărel de vin.

Ilie : (Lăsându-i gura apă.) Ți-e frică de mulțere, acum, când vin ai noștri la putere ? Eu am înfărcat-o pe a mea, de nu zice, nici mâr.

SCENA III.

Cei mai de sus. *Maria.*

Maria : (Intrând furioasă.) Hi-le-ar hi călcat nevoile de alegeri ! (Dând cu ochii de Tănase.)

Apoi, măi Tănase!... Mi-o mâncat seroafa toate ouăle din coteț și mi-o terfelit Ța cât Ți curtea. (Cătrănită). Tu unde ai fost? N'ai văzut? Săca-Ți-ar ochii să-Ți sece!... (Cu mâ-nile a blăstăm.) Crepa-le-ar capul și la domni-ăia, de-i mai Țnebunesc și pe proști cu alegerile. (Umblă prin casă, mânioasă, fără de-a se apuca de vre-un lucru. Cei doi o urmăresc din ochi.) Holdele Țnecate de buruiană, cucuruzul ne-săpat, luțerna de cosit, vitele flămânde în grajd și el după potcoave de cal morți... Să mori, nu altceva. (Ție Țmboldește pe Tănase, tră-gându-i cu ochiul)... Acum, cu ouăle mâncate, Ție toate pătate... (Mai liniștită.) Ai venit la noi, Ție?

Ție: Am mai dat, o țără... (Batjocoritor.) Ce iute mi-a băgat de seamă! Dar tu, pe unde Ți-ai rupt oasele? Te văd tare ostentă...

Tănase: Dă-i pace, vere Ție! O hi fost cu melița în sat. Nu i-o hi ajuns vremea, să melițe pe toți.

Maria: (Furioasă.) Și Ție, să strângi ne-vestele oamenilor în brațe. (Răstîndu-se spre el.) Nu-Ți pică nasul de rușine? (Mai atentă.) Și ce-i de ești plin, ca un morar, de făină?

Tănase: (Ștergându-se repede.) **Dac'am făcut lăfură porcilor... Și tu îți uiți să mai dai pe-acasă!**

Maria: (Căutând în lădița mesel.) **Da ăstea ce semne-s? Facu-mi sfânta cruce... (Scoate o mână de hârbe, puse de Mihăiță.)**

Tănase: **Or hi ceva semne, ca să-ți pă-răsești casa...**

Maria: **Și tu erășmele... (Mirată.) Atei nu-i lucru curat. (Uitându-se la hârbe.) Ăstea-s aduse de mână străină. E farmec... și gata... (Spre Ilie.) Nu-și dau pace dușmanele. (Spre Tănase.) Și tu, nict-o grije n'ai... Vei vedea tu. (Ia o cârpă și le prinde prin cârpă, punându-le într'un coș.) Nu pun mâna pe ele... (Iese cu coșul afară.) In pietri seci cu voi!... (In acest timp Ilie și Tănase își vorbese la ureche.)**

Ilie: **Ai grije, că te prinde cu mâța 'n sac.**

Tărased: (Ii face semn, că nu-i pasă.) **Când ne arătăm puterile? Știi listele, cum ne-am vorbit?**

Ilie: (Uitând vorba dela început.) **Când vrei.**

Maria: (Intrând și punând mâna pe una-alta.) **Prost a mai fost și cine-o dat votumu la tot panghiosul. (Cei doi își tot fac semne și șopotesc la ureche). Gândești, c'o dat turbarea în sat...**

Numai certuri, beții și bătăi. Muterile nu-și mai văd capul de treburi și ei, bărbații, ciorovănesc ca vrăghiile 'n stuh. (Spre cei doi.) Și dac'ați face vre-o scofală!... Tot vai de capul vostru suntem. Din zi, în zi, mai rău... Par'că-i vremea lui Antihârț. (Iese după ceva treburi, afară.)

SCENA IV.

Tănase, Ilie.

Ilie: Azi o să ai de furcă cu muțerea... Prea-i cu paprică pe limbă... Dacă plec, o să hie, ca la mine aseară.

Tănase: (Serios.) Cum o fost la tine?

Ilie: Cum să hie? Ca'n alegeri... Nu alegeam locul unde să pun pumnu... Ne-am scărmanat frățește: una eu, una dumnea ei... Când ea cu furca, eu am prins mestecăul... Și ține-te, Ilie, nu te lăsa, muțere... Că s'or făcut date dracului... Când te gândești, e' o înțrat pacea în casă, atunci sare dracu de după grindă... (Ridicându-se.) Imi areți lista sau ba?

Tănase: (Prinzându-l de haină.) Ian' mai șezi!... Dacă mi-o areți și tu...

Ilie : (Aparte.) Țasta-i vulpoiu. (Tare.) Ți-o arat.

Tănase : Cum mi-o arești, dacă ai uitat-o acasă ?

Ilie : (Cam înurecat). S'o caut, mai bine, (Scotocind prin buzunare.) Aici nu-i... Nici aici... Gol și ăsta... Nici tu listă, nici tu gologan... Ce mai secetă!... Ei, așa zău, în șerpar n'am căutat-o... Poate că dau de ea... (Caută în șerpar.) Dar, ian scoate-o și tu pe-a ta!

Tănase : Mare hulpoiu mai ești... Ai găsit-o ?

Un cerșitor : (De-afară.) Faceți bine și mi-luifl pe un biet nenorocit, pe care l'o dus apa și l'o ars focul.

Tănase : (Spre ușe.) Care ești, măă ? (Merge și deschizând, scoate un ban din șerpar și-l întinde străinului. Când închide ușa, strigă străinului.) Mă, ăsta, să votați cu cârligușul, (întorcându-se dela ușe) dacă vreți, să nu vă mai ducă potopul și să vă ardă focul. (Spre *Ilie*.) Ce să le faci ? Strângi pe dracu ghem, numai să iese votumuri... Așa-i politica... Dar ai dat de protocol ?

Ilie : (Aparte.) Mare pripogandist... (Scotocind în șerpar.) Pare-mi-se, că-i acilea... la-

căt-o! Brava! Dar a ta unde-i?... Arată-ți și tu puterușea! (Scoate o hârtie din buzunar.)

Tănase : (Intinde mâna, să i-o ia.)

Ilie : (O retrage repede, vrând s'o vâre iar în șerpar.) Ho, ho, că nu așa ne-a fost vorba.

Tănase : (Prefăcut.) Dar cum?

Ilie : (Hotărît.) Mi-o sfetești tu, o sfetesc și eu... Ca la douăzeci și unu, când tragi tuzu pe cincisprezece.

Tănase : (Aparte.) Nu-l pot prinde. (Intinde mâna după suranul de pe pat și scoate din buzunar o hârtie.) Acilea-i și-a mea.

Ilie : (Lovindu-se cu palma peste frunte. Aparte.) Puteam să i-o fur. (Cătră Tănase.) No, dă-i cu troamfu, Tănase! (Amândoi desfac hârtiile de-o dată, așa că nici unul să nu poată vedea în a celuilalt.)

Tănase : No, zi, Ilie!

Ilie : (Spionându-l.) Incepe tu, că ești mai bătrân!

Tănase : Ba tu, că ești în casa mea!

Ilie : Zici Tănase? Ori împătur bucoavna? (Se face a o împătura.)

Tănase : Doar, n'oi ști de frica ta, în casă la mine? Citește tu mai întâi!

Ilie : Ca să-mi furi oamenni!?

Tănase: Ba, știi ce? Să nu fie mânie, să cetim amândoi, de-odată.

Ilie: (În picioare.) Hei, cum zici!... No, hai începe!

Tănase: (Față 'n față cu Ilie.) Ba, să te duci tu unde și-o rupt foamea chicioarele!... Eu zic, să cetim de-odată și tu spui: începe... Turecule!

Ilie: No, bine... Când număr io trei, să începem amândoi... Unnnuuu... (Se ch'orește în lista lui Tănase.)

Tănase: (Ferind lista.) Cându-'ți vezi ceafa! No, hai, numără, ludo!

Ilie: S'o luăm dela început: unuu... doi... (Cătră Tănase.) Și dacă tu nu cetești? Ce să-ți fac?

Tănase: (Aprins, îi pune o mână 'n piept.) Herăstrăul tău de șarlatan!...

Ilie: (Arjăgos, îi pune mâna 'n gât.) Asta ți-o fost omenia? Hoțomanule! (Se hărțuese, îmbrâncindu-se.) Lasă-mă de gât!

Tănase: Lasă-mă de cămașe! (Se desface, privindu-se amenințător.)

Ilie: (Aparte.) Acum îl scap. (Cătră Tănase.) Cetim, cum ne-am înțăles? Sau plec acasă.

Tănase : (Hotărît.) Cetim... Dar, dacă nu-ți caști gura odată cu mine, te sugrum, ca pe-un pui de găină. (FuriOS.) M'ai înțeles? Cu mine să nu te joci!

Ilie : (Aparte.) Hulpoiule! (Cătră Tănase.) Am înțeles... Am înțeles... Numai zi mai repede!

Tănase : (Serios.) Unu,... Doi,... Trâi... Mânecă Ion, Nr. 2...

Ilie : (Cam în aceeași vreme.) Mânecă Ion, Nr. 2... (Se privesc lung.)

Tănase : Unu,... Doi,... Trâi,... Tureac Simion, Nr. 5.

Ilie : (În aceeași vreme.) Tureac Simion, Nr. 5. (Se privesc întrebător.) Ce nimereala dracului!... No, zi mai departe!

Tănase : Mai numără și tu!

Ilie : (Grăbit.) Unu, doi, trei... Negrușă Nicodim, Nr. 6. (Se privesc lung și mirați.) Zi mai repede, că de-o merge tot așa, ne am pripocsit amândoi. (Aparte.) Stai tu, pârgarule!

Ilie : (Năcăjit, fără de-a mai număra.) Cojoc Ilie...

Tănase : Cojoc Ilie...

Ilie : (Mirat.) Măi, dă-o dracului de treabă... (Cetește repede.) Carabulea Petru, Hârleț Toader...

Tănase : (Citește.) Carabulea Petru, Hârlet Toader... Ptui. De nu ne-am ars. (Aparte.) S'o dus premăria!

Ilie : (Năcăjit.) Chiar să vedem, tot așa merge cum o mai mers? (Cetește.) Grofu Mihai, Săracu Nicolae, Oboală Man, Mutu Chișor...

Tănase : (Amărit.) Să juri, că cetești de pe lista mea... Așa-i și la mine: Grofu Mihai, Săracu Nicolae, Obeală Man, Mutu Chișor... Tu ai umblat tot în călcâiul meu, păcătosule!

Ilie : (Impăturându-și hârtia.) Poate tu l-ai scris din lista mea. Eu am umblat din casă în casă, ca eu botezul. Cine mi-o făgăduit, l-am scris. Cine nu, l-am închinat ălorlalți... (De-afară, s'aude glasul Mariei, strigându-l pe Tănase.)

Tănase : (Tare.) Ce-i?... Stăi, că vtu .. (Iese.)

Ilie : (Singur în casă.) Vorbă să hie l... Doar n'am mâncat ciapa ciorii... Ca'n politică... Domnul prișfect și-a pus nădejdea în Cârțiță... Cârțiță în mine... Eu în pârgar... Pârgarul l'o hi încredințat pe tăurar... Tăurarul?... l-o hi scris, cum i-o trăznit în cap. Că doar, de aia-i votumu secret... Dar, să vede treaba, că tot cam așa i-o umblat și lui Ortacu Tănase...

Tănase: (Intrând de-afară.) Acum, ce ne facem, Ilie? Cum s'o scoatem la cale? (Aparte.) Asta mi-a făcut-o pângarul.

SCENA V.

Cei dinainte. *Maria*.

Maria: (Intrând ca o furtună.) Mai lăsați-o dracului de vorbă... Doamne iartă-mă, că nu mai știu ce zic, de năcăjită ce sunt. (Face cruce.) Creapă omul de lucru și voi!?

Tănase: (Prefăcut.) Cine-o crepat, Mărie?

Maria: (Arțagoasă, umblând de colo 'coace.) Butea lui Mendăl... Unde ți-ai petrecut nopțile... (Pătruzând din ochi pe Tănase.) Pare că eu nu știu...

Tănase: (Clătinând din cap.) Hai, hai, muliere... Joacă-te numai cu focul, când se fac alegeri în țară!

Ilie: (Prefăcut.) Că bine zice Măria... Să ne vedem din ce trăim. (Se face a pleca către Tănase.) De seară ce mai faci? Oare mâr-lanit ăia de colibași, de-ai cut or hi? Cu cârligul sau cu potcoava? (Se face iar, că pleacă.)

Tănase: Știi ce, măi, vere Ilie?... Eu m'am săturat de politică... Treaba lor.. Nu mai umblu nicătre. Imi vād de năcazurile mele...

Domnii?... Să-și vadă de votumurile lor...
Ce folos am eu din sdroaba asta?

Maria: (Făcând cruce.) Doamne, dă-i gând bun! (Mai mult spre Ilie.) L-am făcut pe 'ntorsul... Să vezi, că are să se lase de politică. (Lăudăroasă.) Ce nu i-am dat vrăjitoarei, să-i întoarcă gândurile?! Uite, că s'arată puterea vrajei!

Ilie: (Spre Tănase.) Să te creadă, cine ți-a pus pălăria pe cap!... (Aparte.) Cu'n mișel mai puțin. (Tare.) Mai că-mi vine să fac și eu ca tine. De ce să mai ajung de ocară satului? Și am tot o cearță cu muierea.

Maria: (Oprindu-se din alergarea încolo și înapoi.) Puteați fi oameni ca toți oamenii, dela început... Nu să latre cânt după voi.

Tănase: (Spre Ilie.) Oare pe ce vreme suntem? O hi târziu?

Maria: (Căutând ceva.) Ba nu-i târziu... Mai este până s'ar încuia crâșmele... De două săptămâni, nu mai aveți nici somn... Ca șolomonarii... Pare, că pe voi v'a pus împăratul la ruda țării...

Ilie: (Aparte.) Ce mai părutală o fi aici! (Tare.) Rămâneți cu bine! Mă duc...

Maria: Seara bună! (Aparte.) Căfel de nouă uși.

Tănase: (Petrecând pe Ilie, spre uşe). Ziua bună, orface!

Ilie: (leşind, către public.) Să-l vedeţi, cum pleacă în sat după voturi, ca ogarul după iepuri.

SCENA VI.

Maria, Tănase.

Maria: (Oprind pe Tănase, în mijlocul casei, când se întoarce dela uşe). Zău, măi, Tănase, când ai de gând, să te mai astoi, de-a umbla terchea-berchea? Lumea-şi vede de treburi şi tu cu colindul pe la crăşmele satului.

Tănase: (Spre dulapul cu sticle.) Hm,... vă e uşor, vouă, muierilor! (Caută beutură în sticlă.) Stăi Tănase acasă!... Vezi-ţi de câlţi! Dar premar să ajungi, că vezi-Doamne, premăreasă ai vrea să hi. (Suge sticlele una după alta). Nu-i tu strop de udătură... Nici să orbeşti un şoarece... Dar las', că o să hie ea... Numai să birute ai noştri. (Dă de câţiva stropi într'o sticlă. Ii soarbe lacom.. Se opreşte cu sticla în mână, cu privirea dusă.) Ce focu' am beut? (Speriat.) Mărie!... Ce-o fost în glaja asta? In cea verde?...

Maria: (Alergând spre el.) Vai de mine, nu-i fi beut terpentinul? (Ii ia stiela din mână.) Săracii de noi, Doamne!

Tănase: (Speriat.) Oare ce-o să păfesc, Mărio?... (Se prinde cu mâna de dulap.) Oare mor, Mărio?... Dai, cum mă doare aici... (Arată la stomac.) Eu fug la doftoru, Mărio... (Dă să plece, fără pălărie și fără suman.)

Maria: (Oprindu-l, miroasă stiela.) Ba nu, Tănase. Doamne mulțămescu-ți! N'a fost terpentinuu... O rămas puțină oteă... S'o hi oțelit. (Așează stiela la locul ei.)

Tănase: (Mai liniștit.) Și tu de unde-ai avut otea? BCU Cluj / Central University Library Cluj

Maria: No, acuma. Și tu... Ai vrea să ști tot. Pară-ți bine, că n'a fost terpentinuu... Că acuma... (Arată, cum s'ar fi răsturnat mort.)

Tănase: Acuma, că n'am murit (strigă, vesel) vivat, trăiască cârligușul! (Pune pălăria pe cap și dă să se îmbrace cu sumanul.) Și premarul Tănase,... cu premăreasa lui Mărie. (Iși prinde nevasta în brațe). Zău, tu, Măria noastră, ai vrea tu, să hi premăreasă?

Maria: (Schimbată, cu vorba dulce.) De vrut, cum să nu vreau... Numai să nu-ți rupă capul ortacul, ortacu-tău, lile. Va vrea și el... Mai ști?

Tănase: (o lasă din brațe.) Când și-o pupa ceafa, va pupa și scaunu de premar... (Se 'mbracă). Altcum, noi suntem înțeleși: eu, Tănase, (se bate în piept) premar, Mihai subpremar, Ilie, așa pe la ușe, un căsar, să ne-aducă banii de-a gata. (Plecând spre ușe.) Acum mă duc... Oamenii trebuie să luminezi... Că de nu, birurile ceilalți... (Când să deschidă ușa.)

Maria: (Îl prinde de haină.) Rămâi acasă! Las' oamenii în pace! Știu, că te duci așa la crăsmă.

Tănase: Poți spune ce vrei... Eu trebuie, musai să plec... (Se smuncește din mâinile femeii.)

Maria: (Năcăjită.) **Ticătosule!**

Tănase: (Ineruntat, din ușe). Ia seama ce vorbești! Mâne, poimâne sunt premar. Să nu mă vatem în onoare!... Acum rabd, dar ca premar, nu... Așa să știi, că nu... Mai curând îți dau devorț...

Maria: (Și mai cătrănită.) Dă tu, cui i-ai mai dat, da mie, știu, că nu mi dai... Nu rabd una ca asta, mai bine mă despart de tine. (Plânge.) Eu nu-s slujnica ta, să dai cu devorțul după mine.

Tănase: (Deschizând ușa, dă nas cu Mihai, care a ascultat la ușe.)

SCENA VII.

Cei dinainte, *Mihai*.

Mihai: (În uşe, cu'n picior în casă, cu unul afară.) No, vii? Te-aşteptă dela ojină. Stau oamenii ca pe spini.

Tănase: (Încurcat de venirea lui Mihai.) Bună să-ţi hie inima. (Tot ţinându-l în uşe.) Trece de şezi, să ne înţelegem o leacă!

Mihai: (Aparte.) ăsta-mi strâge capul cu uşa. (Tare.) Dii sau seara bună?! (Se retrage afară.)

Tănase: (Îl trage în casă, dar i-se pune în cale ea mai înainte.) Iai mai sezi! (Spre Maria, care s'a apucat să spele vasele.) Ce zici, Mărio? Să mă duc, ori să mi şed pe coadă?

Maria: (În acest moment scapă o farfurie, care se sparge.) Fire-ai a dracului! Sparge-v'aţi toate!

Tănase: (Crezând, că-i sună lui înjurătura.) Ba să te ia pe tine! (Cătră Mihai.) Aşa s'o făcut de inbroasă.

Mihai: Aşa-i şi-a mea... Dar, eu o pun cu botul pe labe... La mine cântă cocoşul în casă.

Tănase: Gândeşti, că la mine nu?... Să mai cânte ea multe... Dar, să ne vedem de

ale noastre... Să nu ne luăm după muleri.
(Hotărît.) Să mergem !

Mihai: (Pătrunzând și cu cealaltă picior în casă.)
Să mergem... Că ne-or aștepta oamenii... Dar,
să-ți iei listele cu numărătoarea... (Arată prin
gesturi, să ia bani cu el.) Că oamenii vreau să
știe cât de tari suntem. (Arată, că ar bea.)
Acum a fost destul cu pripoganda. (Arată,
că s'a vorbit destul.) E vremea să ne unim ca
zidul. (Arată, c'ar vrea și ceva mâncare.) Și-apoi
noi, să fim bine înțeleși : eu premar, tu căsar
și lile vorman.

Maria: (Se uită la ei întrebătoare.) Numai
căsar ?

Tănase: (Face semn lui Mihai, să nu răspundă)...
Ba, știi cum ne-am înțeles pe urmă : eu premar
și tu ce vrei... (Tot făcându-i semne să se ferească
de Maria.) Listele-s la mine... (Arată șerparul.)
Hai, să merge ! (Ies.)

Mihai: (Din ușe, batjocoritor.) Seara bună,
doamnă premăreasă ! (Maria se uită încrunțată
sprei ei).

SCENA VIII.

Maria, Vecina I. și Vecina II.

Maria: (Ascultând vorbă de-afară.) Auzi la ei,
să mai ciorovădesc și'n ogradă, nu le-a ajuns

în casă. (Ascultă.) Par'că-i și-o gură de mulere. (Merge și deschide ușa, ascultă.) Ihâ, le-o și ieșit una 'n drum. (Închide ușa, dar îndată s'aude bătând în ea.)

Maria: (Intorcând capul). Cine-i?

Vecina I.: (Deschizând.) Eu, vecină... Ce mai faci?

Maria: (Nu prea bucuroasă.) Nu mai fac nimic.

Vecina I.: (Rezimată de ușe). Iute m'at spus lui Tănase... M'o înfruntat, de mai mare rușinea.

Maria: Ce t-am spus?

Vecina I.: E'o glumit și m'o strâns în brațe...

Maria: (Aprinsă.) Dar, că ați fost și prin cămara cu făină, tot nu mi-ai spus... Frumos destul... (Își caută de lucru.)

Vecina I.: Faeu-mi sfântă cruce, cu mâna stângă, (Își face, dar cu dreapta.) Ce să mai aud? I... Cine-o mai scornit-o și pe asta, vecino?

Maria: (Ciudoasă.) Făina de pe Tănase, că era ca un morar... Frumos destul, vecino!

Vecina I.: (Și ea ciudoasă.) Asta-i o minciună, cât dealul Turcului... Doar numai că am dat cu nasu' și am ieșit...

Maria: Vei fi dat cu nasurile unu' într'altu...

Vecina II.: (Intrând.) Ce pace 'ntre muleri, că 'ntre bărbați gândești c'o dat turbarea... (Apropiindu-se de foe). Ce mai faci, Mărio?

Maria: (Năcăjită.) Pe dracu ghem...

Vecina II.: Acum ești și tu năcăjită, când se schimbă premăria... Doar o da Dumnezeu să hie mai bine de aici încolo...

Maria: (Prefăcută și mai domol.) Ce zic oamenii, cine o hi premar?

Vecina I.: Eu am auzit, că vecinul Tănase ar vrea să hie...

Vecina II.: Mai știe-i sfântul, cum vorbese și oamenii. Că la noi spuneau aseară, că satu' întreg ar vrea pe Cârțiță... Zice, că se duc toți să-l roage, că el nu vrea odată cu capu..

Vecina I.: Bine-ar hi să vrea... Să se facă tar lumea ca odată... Atunci știa-i cine-i om și cine-i tufă... Acum?... Nu mai ști, care-i stăpânul și care-i sluga...

Maria: (Ințepată.) Iaca, cine să pună țara la cale...

Vecina II.: (Cătră cea dintâi.) Vai, c'am stat chiar prea mult... Tu mai rămâi? (Se trage

spre uşe.) Va hi venit ăsta, al meu, iar beat. Că de două săptămâni îi tot la Mendăl.

Vecina I. : Aşa-i şi-al meu... Nu ştiu, cine le mai dă beutură, că el n'are lescăie în buzunar.

Vecina II. : Sunt ei proşti, cari le plătesc... Astăzi e vremea de-a se minţi unul pe altul. Apoi, că cine va rămânea cu buzele umflăte, se va vedea... (Spre vecina I.) Hai la culcuşul nostru !

Vecina I. : Hai. (Ies.)

Amândouă : Visuri curate, Mărio !

Maria : (Petrecându-le până la uşe.) Asemenea.

(Cortina cade repede şi se ridică din nou.)

SCENA IX.

Maria, singură.

Maria : (Intorcându-se dela uşe, se opreşte în mijlocul casei.) Două ceasuri de când s'o dus şi nu mai vine... De-o hi să ajung premăreasă, las' să mă bată şi eu devorţul... De nu ? (Ameninţă.) Să-l împingă păcatul să dea... Că-i fac una, de să duce vestea. (Ameninţă.) Aşa să ştii, Tănase !... Că şi dracu' râde de

tine. (Umblând prin casă.) Cum or să crepe vecinele de năcaz, când mi-or zice: Doamnă premăreasă! (Se plimbă mândră.) Iat'ăşa... Măria lui Tănase, că mă bate? Să-l pună dracu!... Ce am să-i fac, numai să vină acasă. Îl spurec eu de nu-l spală nici Mureşul... Ştiu, că pomeneşte el asta!... Numai de-ar veni mai curând, până nu le uit toate... Dar, să încui uşa... Te pomeneşti, că vine beat şi mă bate nebunul. (Încui uşa). Ba, las'o descuiată (o descuie). De-ar veni acum, când ştiu ce să-i răspund... (Se plimbă dela uşe, la pat.) Când e treaz, nu mă bate... Las' că i-le spun atunci... Când voiu hi eu cătrănită... Troacă de porci îl fac, nu altceva. (Plânge.)

SCENA X.

Maria, Tănase.

Tănase: (Intră, mai mult prefăcut, decât beat. Se face a nu se putea ţine pe picioare, cade pe un scaun, îşi prinde capul între mâni şi se face a dormi. Din când în când, pe neobservate, priveşte spre Maria.)

Maria: (Întâi blând, apoi tot mai aprinsă.) Frumos destul... Să vii beat ca un porc.

Tănase: (Nimic, se face că doarme, sforăind.)

Maria: (Căutând lucru, fără de-a se apuca de ceva.) Dine vremea, că ți-ai beut și limba.

Tănase (Nimic.)

Maria: Miroși, ca un butoi de rachiu.

Tănase (Nimic.)

Maria: (leșind afară.) De-ai amuți de tot!
Ce bine-ar hi! (lese.)

Tănase: (Ridicând capul.) Am să încerc și leacul ăsta. Și de nu s'o vindeca de limbarișă, îi dau o bătaie soră cu moartea.

Maria: (Afară, tare, că s'aude în casă.) Hâșș, nu v'ați mai culcat... Mânce-vă hârăul!... Husa în coteț... Că-ți rup picioarele!!! Is să-tulă de porcul din casă, nu mă mai năcăjiți și voi. Țiba, mânce-te turbarea. (S'aud lovituri și chelălăit de câne.) Trăzni-v'ar!... (Intră furioasă în casă. Tănase doarme pe masă.) Nu ți-o mai venit gratul?

Tănase. (Tace.)

Maria: (Aprinsă.) Beșivanule și prăpăditule! Unde ți-ai lăsat gura?

Tănase. (Tace.)

Maria: (Luând o oală de pe foc, se opărește pe mâni. Scapă oala din mână.) De-ar amuți toți beutorii din lumea asta! (Merge la Tănase și-l

împinge.) Ui, mă, ce mi-am făcut din pricina ta! Dede-te-aş întins pe laviţă!

Tănase. (Tace.)

Maria: Încă nu ți-a venit graiul?

Tănase. (Tace.)

Maria: (Plângând.) Țsta mă omoară cu zile, oameni buni... Mă duc să strig vecinii. (Iese infuriată.)

Tănase: (Ridicând capul.) Ha, ha, ha! N'a nimerit-o, cine m'a învățat, că pe muliere o împaci cu tăcerea... Dar am să încerc până la capăt... Să văd, unde ajung cu leacul ăsta? (De-afară s'auz trântituri de silușuri și lugura Mariei.)

Maria: (Afară.) Țiba, potaie, ori ai fost cu stăpănu to la crășmă... Hussa! Lua-v'ar în cărcă! (Intrând furioasă.) Am chemat tot satul, să vadă, c'ai amuțit de beătură.

Tănase. (Tace.)

Maria: (Apropiindu-se de Tănase, pune mâna pe capul lui și blând). Tănase dragă! (Se apleacă la ureche.) Zi ceva, că mă omori cu zile! Spune și tu un cuvânt, că mor de năcaz... Și mă prind toate frigurile... (Ii prinde capul cu mâna.) Așa, că n'ai amuțit? Iartă-mă, dac'am greșit cu ceva! Spune-i Măriei, ce te doare?

Tănase : (Izbucnind în răs, ridică capul.) Așa, da! Mai merge... Tot a avut dreptate Toderuț. . Pe mulere o împaci cu tăcerea. (Se ridică. Se îmbrățișează amândoi, râzând.) Doamnă premăreasă!

Maria : Domnule premar! (Cortina.)

ACTUL II.

(Acțiunea se petrece în casa lui Cârțiță, care e chiarul satului și cu mare vază în sat. Deși e președintele partidului dela putere, a făcut politică din convingere și nu așteaptă nimic dela partid. Iși iubește satul și a făcut mult bine sătenilor. În alegeri s'a amestecat, în marginile buneii-cuviințe. La ridicarea cortinei, Cârțiță stă la masă, singur, cetind într'un ziar. Casa e foarte curată, fiind zi de sărbătoare.)

SCENA I.

Cârțiță : (Punând ziarul la o parte.) Nu-ți mai vine să-l cetești... Numai omoruri, sinucideri, tâlhării, jafuri, furturi și alte blăstămății... Crezi, că-i pe vremea păgânilor... (Se ridică, ia o țigare și o aprinde.) De-ar toca de vecernie, să mă duc la sfânta biserică. (Se plimbă prin casă.) Acolo, înaintea altarului,

mai găsesse liniștea, care-mi trebuie... Numai că ne-au îmbătrânit cantorii... Abia mai pot cânta... Și nu se arată nici un tânăr, care să le ia locul... Ce era odată, în biserica noastră?... Te ridicau cântările în slavă! (Bate cineva în ușe.)

SCENA II.

Cârțiță, Ilie și Mihai.

Cârțiță: (Aruncând mucul de țigară.) Poftim! Poftim!

Ilie și Mihai: (Intrând euvinecios.) Bună ziua! (Merg câte unul și-i întind mâna.) Ce mai faceți dumneavoastră?

Cârțiță: (Foarte bueros și euvinecios.) Ce să fac? Ca'n zi de sărbătoare. (Poftim și luați loc. Le arată câte un-seaun.) Am mai frunzărit prin cele gazete... (Toți trei iau loc la masă. *Cârțiță*, observând, că oaspeții țin pălăriile în mâni, se ridică, le ia pălăriile și le așează în cuier.)

Ilie: (Puțin rușinat.) Lăsați, că le ținem și în mână... Nu-s așa grele...

Mihai: (Stângaciu.) Doar nu vrem să stăm atâta. Ia, o vorbă, două și ne ducem.

Cârțiță: (Ocupându-și locul pe scaun.) Mult, puțin, cât veți sta,... locul lor e acolo... Alteum ni se răstoarnă cuptorul, nu mi-ați călcat de mult pragul... Mă mtr, că v'ați adus aminte, că și eu sunt din Hârniceeni.

Ilie: (Nerăbdător și stângaciu.) Bine-o mai ieșit ai noști... O mers, strună, alegerea... (Lăudăros.) Dar am și lucrat zi și noaptea. Că de nu, cine știe, ce să mai putea întâmpla...

Cârțiță: (Neplăcut atins de această întorsătură.) Nu prea ne putem lăuda... Au cam tras oamenii în toate părțile... Mai hăis, mai cea... Care unde l-a tras capul... Cine poate ști, care unde a pus ștampila? (Zâmbește, cercetând pe cei doi eu oehit.)

Mihai: (Naiv.) Eu oblu 'n mijlocul listei, am izbit-o. (Arată.) V'aș fi putut o arăta, dacă eram la scrutin.

Cârțiță: (Zâmbind.) Drei să zici la scrutiniu, la număratul voturilor.

Mihai: (Rușinat.) Da, da, la numărătoare..

Ilie: (Lăudăros.) Dar eu?... l-am dat una de-o trecut ștampila prin hârtie, până de aia parte. (Arată.) Știu ca-ți dat de ea, când le-ați cedit.

Cârțiță: (Aparte.) După războiu, mulți volnici s'arată. (Spre Ilie.) Pare că-mi aduc aminte de-un buletin sfânticat. A fost anulat de domnul judecător. (Privește iscoditor spre Ilie.)

Ilie: (Grăbit.) Ăla... o fost al meu.

Cârțiță: Atunci, slab ajutor ai dat partidului.

Ilie: (Îneureat.) Cum să dau slab, când o trecut ștampila, până în aia parte, pe dos.

Cârțiță: Tocmai de aceea, nu s'a primit de bun.

Ilie: (Și mai îneureat.) Atunci, ăla n'o fost al meu. BCU Cluj / Central University Library Cluj

Cârțiță: Nici n'am zis, că a fost al tău. Dar după cât îmi aduc aminte, altul n'a fost mai sfânticat. (Mihai arată semne de bucurie, că pe Ilie l-a prins Cârțiță cu mâța 'n sac.)

Mihai: (Vesel.) De-al meu, trebuie, să-ți aduci aminte. L-am pus tocmai, unde-a trebuit.

Cârțiță: (Glumind.) Pe potcoavă?

Mihai: (Îneureat și gânditor.) Chiar pe ea... Am astupat-o, de nu i se mai vedeau nici coarnele. (Arată cu palma pe masă.)

Cârțiță: (Mirat.) Atunci, tu ai votat cu ceilalți.

Mihai: (Îneureat.) Ba nu, că eu potcoava.

Cârțiță: Semnul nostru a fost cârligul, nu potcoava.

Mihai: Da de unde!?

Ilie: (Voios, că Mihai s'a îneureat.) Ai băgat-o și tu pe mânăcă.

Mihai: (Deșteptându-se.) Eu pe cârlig am pus ștampila... Asta o știu, cum știu, că azi e sfânta Duminecă.

Cârțiță: Din întâmplare, azi nu e Duminecă, ci e Joi, toată ziua... Numai, că e sfânta sărbătoare...

Ilie: (Aparte.) Ține-te Mihai. (Spre Cârțiță.) Eu știu, că am votat cu puterea. (Ridicând mâna în sus, strigă.) Trăiască guvernul!

Mihai: (Asemenea.) Și președintele nostru Cârțiță! (Se ridică amândoi pe jumătate în sus, apoi își reiau locurile.)

Cârțiță: (Pușin năcăjit.) Pe cum să vede treaba nice unul, n'ați votat partidul nostru...

Ilie: Eu mă pot jura...

Mihai: Dar eu încă cum?! (Pun amândoi mâna pe piept.)

Cârțiță: (Făcându-le semn, că nu.) Pst... Nici o vorbă! (De-afară s'aud strigăte.)

Cârțiță: (Mergând spre fereastră.) Oare ce larmă s'aude? (Deschide fereastra. În casă pătrund strigăte de: 'Trăiască dl Cârțiță! Vrem să ne hie premar. Hura, hura! Să trăiască!... De-odată glasurile amorțesc, iar Cârțiță vorbește de pe fereastră celor de afară.) Oameni buni! Vă mulțămesc de cinstea ce mi-o faceți, dar trebuie să știți, că nu pot primi, să vă fiu primar. Mergeți acasă liniștiți! Primarul nu se alege pe uliță. Ne vom înțelege și numai om de omenie va trebui să fie primarul Hărnicenilor. Despre asta vă asigur și stau bun, că așa are să fie. Dom alege numai pe acela, pe care îl va vrea poporul. Să trăiți! (Se aud strigăte de „să trăiască domnul Cârțiță“. (Glasurile încetează. Cârțiță închide fereastra. În vreme ce a stat cu poporul, Ilie și Mihai vorbeau pe șoptite, făceau semne și se îmbărbătau unul pe altul.)

Ilie: (Spre Cârțiță, care își reia locul.) Te vrea satul premar!?

Mihai: Dacă nu vrea să primească, ce are să-i poruncească satul? (Face semn lui Ilie, să aducă vorba de cine va fi primar.)

Ilie: (Cu gura de jumătate.) Acuma, să-i mai măturăm pe ai din premărie... Să punem oameni de-ai partidului nostru.

Cârțiță: (Fără voie.) Asta nu-i treaba satului. Asta o face guvernul, când îi va veni sorocul.

Mihai: (Ridicându-se.) Trăiască guvernul!

Ilie: (Și el ridicat.) Și domnul președinte de organizație. (Șed amândoi.)

Cârțiță: (Aparte.) Cu ăștia n'o mai gat. (Spre cei doi.) Să trăim cu toții, că toți au venit copii de crescut. Și să trăiască buna înțelegerea din sat. Unde este pace și bună înțelegere, acolo toate merg bine.

Ilie: (Iscoditor.) Ați mai vorbit după alegeri cu domnul prișteț?... Ce mai zice Măria Sa?

Mihai: (Lingușitor.) Ce mai bunățate de om. Ca pâinea, când o scoți din cuptor... Și-i tare învâțat dumnialui, Măria Sa.

Ilie: Pe mine mă cunoaște, cum cunosc eu pe Grivei al meu... De-o poștă...

Mihai: (Aparte.) Țsta minte. (Tare.) Cu mine o dat mâna, uite-așa, cum aș da cu tine, măi Ilie. (Arată.)

Cârțiță: Vă cred, vă cred, nu vă mai jurați. (Aparte.) Dar, ce-or vrea, ăștia, Doamne? (Tare.) Am scăpat sfânta vecernie! (Se ridică.) Să mai vedem și de-ale gospodăriei... Nu știu, dacă mi-au sosit argații de pe uliță.

Ilie: (Ridicându-se greu) Că bine ziceți.

Mihai: (Mai întârziind pe scaun.) Că bine-i să mai stai de vorbă cu oameni ca președintele nostru.

Cârțiță: Că n'am prea vorbit ceva de dai Doamne. Aproape numai fleacuri.

Mihai: Da, da! Dar din fleacuri de ăștea poate ieși ceva bun.

Ilie: (Aparte.) Țista bagă pe moară. (Prinde pe Mihai de mână.) No, hai, să mergem, că dumnealui va avea treabă.

Mihai: (Ridicându-se greu.) Să mergem dar. (Oau amândoi mâna cu Cârțiță și pornesc spre ușe, fără pălărit.)

Ilie: Cu ziua bună, domnule președinte!

Mihai: Și mulțămim de sfaturile bune! (Ajung amândoi la ușe.)

Ilie: (Deschizând ușa, îmbie pe Mihai să iese întâiul.) Poftim, că ești mai bătrân!

Mihai: (Imbie pe Ilie.) Ba, pleacă tu, că stai mai departe... Eu numai aci, în vecini.

(În timp ce se tocmese la uşe, fiecare face semne lui Cârţişă, c'ar avea ceva de vorbit între patru ochi.)

Ilie: Poftim, poftim, că mâine, poimâne eşti premar.

Mihai: Şi tu vicepremar, aşa, cum ne-am înţeles.

Cârţişă: (Aparte.) Asta v'a fost bubă? (Se repede la cuier, aduce pălăriile şi le pune pe cap, dar întors: a lui Ilie o pune în capul lui Mihai, a acestuia pe capul lui Ilie. Apoi îi prinde pe amândoi cu mâinile pe la spate şi aproape împingându-i pe uşe.) Ca să nu fie mânie, haideţi, să ieşim toţi trei deodată. (Ies, dar Cârţişă se întoarcă în grabă înapoi, în casă.) Cum se îmbiau domnii candidaţi de primar, ca Grecii la uşa temniţei.

SCENA III.

Cârţişă: (Singular, plimbându-se prin casă, cu mâinile la spate.) De m'ar întreba cineva, ce-au căutat ăştia doi la mine, (vedică din umeri) pe cuvânt, de-aş şti să spun. Nu mi au călcat pragul de când au iscălit cambiile, pentru banii, cari i am împrumutat... Ei au rămas cu banii, eu cu cambiile. (Se bate cu mâinile peste frunte.) Ba, Ilie a mai fost, da nu de bună voie... Il aduseră domnii jandarmi, când a

rătăcit cu carul pe hotar... Când, în loc să nimerescă între clăile de grâu, ale lui, a nimerit într'ale mele... Din greșală, cum zicea el. (Se oprește. încrunțat.) Și acum? Păreau a visa a primărie... (Amenințător.) Ilie Mândlungă și Mihai Pielegroasă, în fruntea satului Hărniceni? Doar n'am ajuns coada veacului? (Își face cruce.) Nu lăsa, Doamne, satul ăsta de oameni harnici și cinștiți, pe mâna celor câteva uscături, cari și-au făcut din alegeri scară de urcat la cer. (Se bate cu mâna peste piept.) Mă cheamă Cârțiță, nume urât, dar cinstea satului meu, al părinților, al moșilor și al strămoșilor mei, nu va fi stropit cu noroi. (Ridicând pumnul în sus.) În Hărniceni, numai oameni harnici și cinștiți vor ajunge la conducere! (Lasă mâna 'n jos.) Țasta, să se știe! (Se plimbă.)

SCENA IV.

Cârțiță, Dan.

Dan: (Intrând cuviincios, rămâne lângă ușa) Cu sănătate, stăpâne!

Cârțiță: (Întorcând capul spre ușa, merge voios la Dan și-l bate cu mâna pe umeri.) Cu sănătate Dane! Vestea bună, sau rea?

Dan: (Cuviincios.) Cum o luați, stăpâne!

Cârțiță: (Mai serios.) S'a întâmplat ceva rău la moșie?

Dan: (Seurt.) M'am gândit, că-i iarba toată înspicată și n'ar hi rău, dacă am pune mâne cosașii. S'o luat o vreme prea bună și-ar hi păcat să ne prindă ploile cu ea pe câmp.

Cârțiță: Și numai pentru asta, te-ai abătut în sat?

Dan: Numai.. Mă gândeam, că aveți mult de lucru și nu cumva să uitați...

Cârțiță: (Il bate din nou pe umeri.) Slugă credincioasă ai fost tu, totdeauna, Dane!... Atei ai câțiva lei de tutun... (Scoate câțiva lei și-i dă lui Dan.) Mă voiu îngriji să trimit afară cosașii, cum zici tu...

Dan: (Luând banii, se retrage cuviincios.) Cu sănătate, stăpâne!

Cârțiță: (Inchizând ușa, după Dan.) Cu sănătate, Dane! (Intorcându-se.) Câtă omente e în flăcăul acesta! Să fie după mine, l-aș lua de ginere...

SCENA V.

Cârțiță, Maria, soția lui Tănase.

Maria: (Intrând sfioasă.) Acas'or hi oamenii?

Cârțiță: (Mirat.) Acasă, cari sunt acasă... (Aparte.) Dar asta? (Tare)... Să ținem de cuptor... De mult n'ai mai fost la noi...

Maria: (Lingușitoare.) N'am mai fost... Că vedeți, lucru ăsta nu ne mai lasă nici să dăm bună-ziua... Dar dumniata, singur-cuc?... Verișoara va hi la doamna preuteasă sau la doamna dăscăliță?... Știu, se au bine laolaltă.

Cârțiță: (Făr' de-a pofti-o pe scaun.) Ba, e dusă la oraș... A apucat-o dorul de Silvia, fetișoara dela școală...

Maria: Auziam, că are multă lână de tors... I-aș hi ajutat și eu verișoarei... Că, har Domnului, am cam isprăvit cu lucru. Și Tănase!?... Hi ca un pristav de iute și harnic...

Cârțiță: (Mirat, aparte.) De când verișoara? (Spre Maria.) Ce te-a ajuns să ajuți nevestei mele la tors? Griji, să nu te deochiu!

Maria: (Făfarnică și lingușitoare.) Noi ne-am avut bine totdeauna... Suntem și cam nea-

muri... Moșul meu cu sora lui bunică-sa erau cuseri buni... Noi suntem verișoare de-al doilea sau de-al treilea... Așa ceva... De nu cumva, suntem și mai aproape... Poate, verișoara, să știe, mai bine.

Cârțiță: (Aparte.) Plăcea noastră 'n călții voștri. (Spre Maria.) Bine, bine, Marlo... O să-i spun verișoarei, dacă va veni acasă...

Maria: (Răzimirând ușa. Neștiind cum să ajungă la vorbă.) Dă, o mers bine cu alegertile!...

Cârțiță: (Aparte.) Și asta? (Spre Maria.) O mers ele, cum o mers, că am votat cu străinii... Dar nu știu cum o merge alegerea de primar, c'am auzit, c'ar vrea mai mulți...

Maria: (Voioasă, c'a ajuns la vorbă.) Bine-or merge, când vrea domnul Cârțiță...

Cârțiță: (Apropiindu-se de Maria.) Cine-ai zice, tu, verișoară, (zimbește) c'ar fi mai potrivit?

Maria: (Grăbită și mișcând în dreapta și stânga.) Apoi, Tănase al meu, o adunat cele mai multe votumuri... Patru săptămâni n'o pus mâna pe lucru... O fost tot la pripogandă... Lut i s'ar cădea, dacă mai este o dreptate în lumea asta... Și ne am înglodat până 'ncap în da-

torii... Cum să ne scăpăm, dacă nu s'o putea unge și el cu ceva din alegerile ăstea? Că doar de aia s'o amestecat și el în alegeri, să se aleagă cu ceva... Atunci de ce mai sunt alegerile?

Cârțiță: (Aparte.) Imi vine s'o 'mbrâncesc afară. (Spre Maria, batjocoritor.) Ar hi, oare, vărul Tănase harnic să conducă satul?

Maria: (Lăudăroasă.) Hei-hei, încă cum!... Intr'un an ar face, cum n'or făcut aiții 'n zece...

Cârțiță: (Făcând semn, că ar jura.) Asta o cred... Dar, ar avea ei oameni, să-l voteze?...

Maria: (Lăudăroasă.) Tot satul... Chiar și domnul Mendăl ar votiza cu Tănase al meu și nu cu hojul de Ilie și bătaușul de Mihai, cari și azi s'au certat ca țigani în uliță.

Cârțiță: (Mirat.) Când? Cum?

Maria: Numai înainte de a veni eu la verișoara... Nu știu ce spunea lumea că ar fi ieșit amândoi dela dumneavoastră și și-ar hi furat, unul dela altul, pălăriile... Și încă în ziua mare... Ăștia-s oameni de-ai pune premar? Tănase-al meu, săracul, că-l ca o albină de cuminte...

Cârțiță: (Sătul de vorbă.) Las' Mărie, c'om vedea până atunci. (Ii deschide ușa, pentru a se scăpa de ea.) Cu bine, verișoară dragă... (Zimbeste.)

Maria: (Iese, vrând-nevrând. In ușe se oprește și tare, spre Cârțiță.) Zău, să nu uiți pe Tănase! Că el pentru pripoganda lui, era să mă lovească, într'o seară, cu devorțul... Zău, așa, domnule vere... (Pleacă.)

Cârțiță: (Inchizând ușa.) Coada veacului!

SCENA VI.

Cârțiță, singur.

Cârțiță: (Gânditor, prin casă). Ce vremuri!... Mai de mult numai bănuț să fi fost și nu ți mai dădeau oamenti, nici bună ziua... Astăzi? Ilie Mânălungă, care ce i văd ochii, nu-i lasă mâinile, Mihai Pielegroasă, care minte și sub patrafir, Tănase, beutorul safului, se bat pentru scaunul de premar... (Hoțărit.) Da asta nu va fi, până trăiește Cârțiță. (Amenințător.) Așa s'o știți, păcătoșilor, (izbind cu pumnul în masă.) Partid, nepartid... Intâi saful, că trăim în el. Om de omenie și cu dragoste de saf... Pe ăsta îl căutăm: și îl vom găsi, că-i mare saful...

SCENA VII.

Cârțiță, Ilie.

Ilie : (Intră, tiptil, învârte pălăria în mână.) M'am întors pentru o vorbă.

Cârțiță : (Seurt.) Numai să nu se facă nouăzeci și nouă.

Ilie : (Arătând și prin semne.) Acum, vezi, mai premar ca mine!?... Pune-o vorbă bună la domnul prișteț și la părintele și la toți oamenii din sat.. c'apoi.. (șiret, arată, că împărțese venitul.) / (Știu eu, cum să le jocosesc. (Trage cu ochiul.)

Cârțiță : (Batjocoritor.) Știu eu, nu te mai jura!

Ilie : (Voios.) Apoi, dacă știi... hie-ți aminte! Să nu ajungă vre-unul, care ne-ar face satul de rușine... Cumu i Mihai și Tănase... Eu?... Cum am zis... (Arată, că împarte câștigul.) Să nu mă uști! (Se retrage tiptil.)

Cârțiță : (In urma lui.) Fii odihnit, că nu te uit.. Și te voi ajuta, să ajungi unde ești vrednic... (Aparte.) In temniță.

SCENA VIII.

Cârțiță, mai târziu *Mihai*.

Cârțiță: (Singular.) Doamne tartă-mă!.. De știam, ce era să pățesc, mă duceam și eu la oraș. Nu m'aș fi cătrănit atâta... (la ziarul de pe masă, îl împătură și-l așează peste altele.) Așa dar, la noi, la primărie, candidați peste o mie... Săracă primărie!... Unii, te țin vacă de muls... (Se oprește.) Nemernicii!... Când vor înțelege, că satul e stâlpul țării!?... Se 'ngloadă satul? E 'necată țara.. (Fulgerător.) La asta să vă gândiți, nemernicilor!

Mihai: (Intrând, sfios.) Cu cine te cerți, domnule președinte?

Cârțiță: (Scurt.) Cu orbii satului.

Mihai: (Neînțelegând.) Unde-s, să pun mâna pe ei? (Caută în jur.) Sărântocii dracului.

Cârțiță: (Năcăjit.) Dar tu, ce ți-ai uitat? Ziua de ieri?

Mihai: (Lingușitor.) Nu!.. (Invârtind pălăria în mână.) Vezi, să nu mă lași afară... Aș vrea să htu și eu odată premar.

Cârțiță: (Batjocoritor.) Nu minți?

Mihai: (Foarte serios.) Nu! Să mă bată Dumnezeu!

Cârțiță: (Glumind.) Oare, știi serie?

Mihai: (Fălos.) Ca un învățător... Și-apoi, ce trebuie atâta scrisoare? Le mai ții și 'n minte... Mai serie notarășul, că de aceea-i notarăș, să serie...

Cârțiță: (Pe-acelaș ton de glumă.) Știi numără până la zece?

Mihai: (Serios.) Cum să nu?! Dac' o trebui, știu socoti până la o mie...

Cârțiță: (Tot glumind.) Atunci ești bun... (Aparte) păzitor la vite. (Spre Mihai.) Ține-te cu nădejde!

Mihai: (Mulțumit.) Să nu mă uiți! C'apoi (arată prin semne) *Una mie, una ție...* Zău de nu... (iese.)

Cârțiță: (Aproape împingându-l de spate.) Nu te uit, nu... Și (închizând ușa după el.) de o înebuni tot satul (întorcându-se dela ușe) poți ajunge chiar și primar, nemernicule!

SCENA IX.

Cârțiță, mai târziu un copil.

Cârțiță: (Plimbându-se.) Azi nu mi-a intrat un om de lege în casă... Și nici la sfânta vecernie n'am fost. În câte-o zi, par'că și se

urăște de câte vezi și auzi. (Se oprește, gânditor.) Am să abzie din șefta organizației. (Hotărit.) Vreau să fiu cu mâinile deslegate... Mie nu mi-a adus politica decât scârbă și amărăciune... Nu cer nimica dela politică, dar aștept, ca în treburile satului să rămânem cum am fost. Primar să fie acela, pe care-l știe satul, că-i bun. (Năcăjit.) Dar până când tot așa? Dușmanii se înmulțesc ca ciupercile și noi ne unim ca pisicile cu cânil... (Amenințător.) Vă arăt eu, unde vă e locul, orbilor!

Copilul : (Intră, grăbit.) O zis domnu' părintele, să osteniți până la Dumnealui. (Dă, să iese.)

Cârțiță : (Oprindu-l.) La cine, măi, băiete?

Copilul : (Grăbit.) La domnu' părintele... Că-i acolo și domnul director și toți domnii învățători și domnul notarăș și oameni mulți, satu 'ntreg...

Cârțiță : (Mirat.) Și ce fac?

Copilul : (Grăbit și gata de fugă.) Nu știu... Dar, mi-se pare, cum spunea tata, că se înțeleg, cine să hie primar.

Cârțiță : (Iscoditor.) Tu al cui ești, băiete?

Copilul : A lu' Onu lu' Zevedetu...

Cârțiță: Și tatăl tău, de cine zice c'ar fi bun de primar?

Copilul: (Naiv.) Tata o zis aseară, către niște vecini, că hie, cine dracu o hi premar, că tot rău fi de capu' nost.

Cârțiță: (Curios.) Și ce-au zis vecinii, la asta?

Copilul: (Gata de fugă.) N'or zis nimica... Or făcut, numai așa, din cap. (Arată, semn de aprobare. lese.)

SCENA X.

Cârțiță, singur.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Cârțiță: (În mijlocul casei, ea trezită dintr'un somn.) A intrat nepăsarea în oameni, ca un beteșug greu în trup. Cine să-i trezească? Cine să le deschidă ochii? (Își pune pălăria pe cap.) Un sat prins în ghiarele nepăsării, e o moară fără apă. Cine să-i desmorțască? e pregătește de plecare.) Voleu încerca eu și cu alții. Că-s mai mulți bunii, decât cei răi!... (Spre ușe, hotărât.) Să vedem, ce zic domnil satului. (lese.)

(Cortina cade.)

ACTUL III.

(Acțiunea se desfășoară în casa lui Tănase. Odaia din actul I.

SCENA I.

Tănase, Maria.

Tănase: (La masă, cu capul răzimat în palme.) Dacă n'am de unde plăti, ce să-mi facă? la păr din palmă, dacă poți!

Maria: (Furioasă.) Na, alegeri, Tănase! (Îl ciocănește cu degetul în cap.) Na, bostane, primărie! (Se așează cu furea pe un scaun.) Da rușinea? Să n'o mănec porcii!

Tănase: (Ridicând capul.) Tu, muliere, să nu mă scoți din țâțâni! Că tu porți toată vina.

Maria: (Sărind în sus.) De ce eu, mă? De ce? De ce, măi, papă-lapte? Te-o întrecut și Gutuiță... Gutuiță, premar, mă... și ai să-i zici: „bună ziua, domnule premar!“... la așa, lui Gutuiță... Și Tănase?... Cu Mendăl... și țigarii, la porci... (Se așează pe scaun.)

Tănase: (Aparte.) Să mă păzesc. (Ferește capul.) Asta-i în stare să dea. (Domol.) O să-l

văd și pe Gutuță, până când o poate duce?...
Doar premăria nu-i lucru de șagă... Trebuie
să hi om, așa ca mine!

Maria: (Oprindu-se din lucru.) Mai faci, gură
goală! Că pe tine, nu te-o vrut nici hingherul
satului.

Tănase: (Aparte.) Ba, săraicul Mendăl.
(Tare.) D'apoi, nici tu n'ai prea vrut să hi
premăreasă.

Maria: (Sărind, ea arsă.) Cum să nu vreau,
mă, truditule? Ba aș vrea, în toată ziua!
Altecum, cine dracu te lăsa să bați crășmele,
ziua și noaptea, să mparți brânza și făina
la toți calicii, să pupi muterile oamenilor?
(Se răstește spre el) Cine? Ha? (Il amenință.)
C'acum îți crep capul.

Tănase: (Aparându-se cu mâinile.) Să nu te
muște șerpele, să dai, că... (Aparte.) Asta-i
ca în pripogandă.

Maria: (Tot amenințător.) Hai, mă și mai
dă cu devorțul!... Hai! Că ți arăt eu ție de-
vorț... (Șade.)

Tănase: (Aparte.) Ce bine-ar hi?!

SCENA II.

Cei dinainte, *Ilie*.

Ilie: (Intră ea plouat.) Numai voi?

Maria: (Porcând, prefăcută.) Da cine să mai hie, cumetre *Ilie*?

Ilie: (Aparte) Asta s'o mai îmblânzit. (Tare.) Zicea, că vine și ortacu *Mihai*, să vedem de răscursul ăla.

Tănase: Răscursul cu datoriile?

Ilie: (Mirat.) Ce răscurs cu datorii? Cine are datorii, să și le plătească! (Apăsat.) Răscursul în contra alegerii de premar.

Maria: (Atentă.) Că bine zice *Ilie*. (Către *Tănase*.) Numai tu stai, ca o plăcintă. (Se în-eruntă spre *Tănase*, care și jerește capul.) Șezi *Ilie*!... Cumătra ce lucră?

Ilie: Ce să lucre? (Șade, aparte.) Ne-am scuturat o leacă cojoacele. (Tare.) S'o făcut tare uricioasă, de o vreme încoace. Par'că nu îi e a bună.

Tănase: (Aparte.) O hi tot de beteșugul ca la a mea. (Tare.) O hi răcit.

Ilie: (Amărit.) O hi...

Maria: (Blând.) Săraca! (Toarce.)

SCENA III.

Cei de dinainte, *Mihai*.

Mihai: (Intră vesel.) Cu bine, ai noștri! Ce mai zici, frate Tănase? (Își întinde mâna.) Dar, tu, a noastră, cum te mai lauzi? (o pișcă de braț.)

Maria: (Se oprește din lucru. Prefăcută.) Doamne mulțumescu-ți! Mai bine să nu dea Dumnezeu!

Tănase: (Aparte.) Mai bine mort. (Spre Mihai.) Ce veste ne mai aduci? Ce zice statul de Gutulță?

Mihai: (Increzut.) Satul face... Dar nu vrea să tacă scrisoarea asta. (Scoate din buzunar o hârtie.) Să vedeți, ce-o să iese după asta. (Toți se strâng în jurul lui. Mihai o desface și cetește cu glas tare și întrerupt.) Răscurs. Cătră Măria Sa Dumnealul Domnul nostru prifect! (În timpul când se cetește scrisoarea, cei de jur fac semne de aprobare și desaprobară, de mai multe ori. Se contrazie prin semne, se ghiontesc, șoptesc veseli.)

Noi sussemnații, cari am câștigat cele mai multe votumuri din satu nostru, cari am muncit zi și noapte, pe la casele oamenilor și cari am mințit și înșelat pe oameni și am

cheltuit mulți bani cu pripoganda și ne-am certat cu multerile noastre și ne-am bătut ca orbi, cu ele, ca să învingă ai noștri, cum au și biruit. Dă rugăm înălțatule Domnule pri-fect, să striceați și să anulați alegerea de premar dela noi și să-l dați jos pe Gutuiță din scaunul de premar și să puneți pe unul mai de treabă dintre noi, cari o hi mai tare. Că pe Gutuiță nu-l vrea nime de premar, numai popa, dascăli, notarășu și cu Cârțiță și cu neamurile lor și încă cu o seamă de oameni, cari au ce le trebuie și nu au datorii ca noi. Gutuiță nu-i bun de premar, că are ce-i trebuie și n'o pus piciorul în crâșmă de când îi el. Apoi, în biserică nu se poate face pripogandă și când or veni alte alegeri se va alege nimica de partidul nostru al cârligului și-or votiza oamenii cu potcoava. Și dacă vreți să aflați cum stau lucrurile, să nu întrebați pe oamenii din sat, că ei mint și li-e frică, să nu-i blăsteme popa. Ei nu știu ce spun, numai noi putem spune ce știm. Că dacă or fost alegeri, să ne alegem și noi cu ceva. Că de aia am muncit pentru țara partidului nost. Așa, să faceți Domnule pri-fect, că noi am fâgăduit multerilor noa-

stre, că li facem primărese și acuma știți Dta ce pățești cu ele, dacă nu le calci în voie. Asta n'o spunem în glumă, că să le vezi și să le auzi, ți se scoală păru'n cap. Să trăiți Domnule prifect și să faceți dreptate, cum vă taie capu' numai noi să him premar". (După o tăcere.) Ce ziceți la asta, fraților? Am oblit-o bine?

Tănase: (Seârpinându-se în cap.) Eu zic să nu mai dăm de lucru domnului prifect, să scriem apriat: Tănase Lungu, premar, Ilie, vițe premar și tu, Mihai, căsar, cum ne-am înțeles. BCU Cluj / Central University Library Cluj

Maria: (La urechea lui Tănase.) Nu te lăsa plăcintă! (Spre ceilalți.) Eu nu mă amestec, dar Tănase să hie premar...

Ilie: (Aprins.) Ba eu!

Mihai: Ba eu, că eu am făcut răscursul... (După o scurtă gândire.) Acum să vedem noi scaunul de premar gol, apoi ne înțelegem noi, cum a hi mai bine.

Ilie: Numai să hie, cum zic eu!

Tănase: Să ne fie înțelegerea, înțelegere.

Maria: Eu nu mă amestec... Dar Tănase să hie premar. Apoi, încolo hie cum vreți voi!

Mihai: Acum, ian pune-vă-ți brâncea aiei, pe răscurs! Aruncă-te Tănase cu sersamurile încoace! (Maria pune penița și cerneala pe masă.)

Maria: (Către Tănase.) Hai, mă, și iscălește tu, întâi! Ție ți-se cade, că tu ești premar. (Tănase ia penița și scrie foarte încet.) Să nu greșești! Scrie frumos! Să nu faci vre-un porc pe scrisoare!

Tănase: (Tremurându-i mâna.) Mai tacă-ți fluera! Mă faci de greșesc. (Isprăvind oftează, ea după un lueru greu.)

Maria: (Făcând cruce.) Doamne dă, să hie, într'un ceas eu noroc! (După Tănase semnează lile și Mihai.)

Mihai: (Împăturând scrisoarea.) Așa, acum drumul pe poștă. (O pune în buzunar.) Și pe mâine, poimâne să hiți gata, de-a da mâna eu domnu prifect. Știu, că vin la fața locului. (Se gată de plecare.) Să văd acum de oameni! (Către cei din jur.) Dar, o leacă de aldămaș să nu fim noi vrednici?

SCENA IV.

Cei de dinainte, *Anuța*.

Anuța: (Intră grăbită.) Dai, e'am fugit să-mi tese sufletul. (Spre Mihai.) Să nu mai

umbli cu răscursul ăla! (Toți ascultă.) Să nu te mai faci de răsul satului! (Ceilalți se 'ntreabă prin semne.) Să-ți șezi pe coadă! (Mânțoasă.) Doar ți-am spus dela început: fă-ți de lucru cu oameni de omenie... că cu oameni de nimica, la nimica ajungi! (Mihai stă mirat.) Acum, na, Mihai, (li face ciudă.) Mai dă nas cu satul.

Maria: (Mirată și arțăgoasă.) Dar ce-i asta, Anuța? Cine-s oameni de nimica?

Anuța: Ia mai lasă-te și tu! Ai umplut satul cu vorbe: că Mihai nu-i bun de nimica, că n'o lucrat pentru votumuri... Că numai al tău o alergat... Și cu de ăstea ai vrut să ajungi premăreasă. Acum, na. (li face ciudă.) Doamnă premăreasă!

Maria: (Și mai aprinsă.) Ba tu ai zis, că...

Mihai: (Punându-se între ele.) Ho, ho, c'or trecut alegerile... Acum îi ușor să vă încățerați... (Către Anuța.) Ascultă, tu, mutere! De ce să nu mai umblu cu răscursul? Ce știi?... Spune-ne!

Ilie: (Aparle.) Acum numai a mea lipsește!

Anuța: (Răstindu-se spre Mihai.) Ce să știu, mă? Ce să știu? Ce știe tot satul... Că o fost o lume de oameni la premările. Numai tu umbli ca neoamenii.

Maria : (Repezindu-se la Anuța.) Anuțo! Cî-ne-s?

Ilie : (Răstit spre Anuța.) Da, ionu-s om de...?

Mihai : (Prinzând pe Ilie de hatnă.) Ho, ho, c'au trecut alegerile!

Tănase : (Oprind pe Maria.) Tu ai zis, că nu te amesteci. Las'o să spună ce știe!

Maria : (Tremurând de mânie.) Nu mă amestec, da nu pot răbda să tac, când...

Ilie : (Aparte.) Cîndu-i jaru sub limbă.

Mihai : (Către Anuța.) Tu mulere! Incă nu mi-ai spus, că ce-o fost pe la premărie.

Anuța : Las' că vei auzi tu, dela satu 'ntreg... C'o fost o lume de oameni de față.

Mihai : Unde? (Toți ascultă curioși.)

Anuța : La premărie.

Mihai : Cînd, tu, mulere?

Anuța : Acum, de cînd ești plecat cu răscursul. (Toți mirați, ascultă.) Așa zău, satu întreg o fost acolo. Și-o întrebat domnu perfect pe oameni: sunteți mulțămiți cu premarul cel nou?

Toți : (Curioși.) Și oamenii ce-or zis?

Anuța : (Grăbită.) Ce să zică?... Mulțămiți, mulțămiți... Că-i om de omenie! (Spre

(Mihai.) Na, primărie! Doar ți-am spus pe lângă cin' să te dai, ca să ajungi premar.

Maria: (Către bărbați.) Eu cred, că le-a pus coarne prea mari.

Tănase: (Blând.) Tu ai zis, că nu te ameteai.

Anușa: (Cu mâinile în șolduri.) Și-o eșit în fereastra primăriei și Ion al Cantorului și-o spus către oameni: „Oameni buni! Să mulțumim domnului prișect, că ne-o cinstit satul cu un primar de omenie. Și n'o lăsat ca satul nost să ajungă pe mâna unor mișei, cum era vorba în sat odată. Așa, că tot omenia e mai tare în sat la noi. Să trăiască domnul prișect și onorata noastră primărie“... Așa, zău, cu Ion al Cantorului. (Spre Mihai.) Na! umblă tu cu dumnealor! (Arată, eiudoasă.)

Mihai: (Amărât.) Zi, așa o spus, că tot omenia-i mai tare?

Anușa: (Dând din cap.) Chiar așa!

Ilie: (Gânditor.) Asta-i vorba învățătorului. De vreo două zile Iliuță al meu ți cu degetul tot în cartea ata, unde spune, că „Tot omenia-i mai tare“. Alceeva nu l'o mai învățat. (Femeile se apropie una de alta și plâng.)

Tănase: (Și el, amărât.) Ba-i vorba părintelului. O spus-o, când o murit bătrânul Vraciu, în predică.

Mihai; Și Cârțiță era tot cu vorba asta în gură.

Maria: (Apropiindu-se de bărbați.) Și dac'o spus-o Ion al Cantorului? Ce-i? Doar nici el nu-i un sfânt. Știți ce-o avut cu Veta lui Ispas?

Anușa: (Aparte.) Și cu tine.

Maria: Voi nu sunteți oameni de omenie?

Tănase: Cum să nu him? (Aparte.) Numai drăcia-dracului cu bantii bisericii de n'ar hi fost.

Mihai: Mai de omenie ca noi, nu-i altu' în sat! (Aparte.) Numai c'am făcut 6 luni temniță.

Ilie: Ian să spună cineva ceva de mine, că îi arăt eu! (Aparte.) De nu mă prindea cu grăul lui Cârțiță? (Bărbații stau abătuți.)

Maria: (Hotărâtă.) Eu zic, să nu vă lăsați!

Anușa: Ba, să vă puneți cenușe pe cap și să ziceți: Tot omenia-i mai tare. Așa zău... Că așa este! Doar o știe satu întreg. (Toți ascultă cu capetele în pământ. Numai Maria des- aprobă prin semne.)

Mihai: (Ca trezit din somn.) C'ai și făcut-o lată, frate Tănase!

Tănase: (Privind spre Maria, care-i face semne, să nu se lase.) Ba, o făcut-o Ilie. El a lipit serioarea aia pe poarta părintelui. El a dat cu piatra în poarta directorului.

Ilie: (Tăindu-i vorba.) Tu ai pus spurecăciunea în pragul porții lui Cârțifă...

Tănase: (Spre Ilie.) Tu ai scris batjocora aia, ști tu. (Spre Mihai.) Tu ai luat cheia din ușa premăriei... Le-ați făcut și voi, până la fund! (Bărbații stau abătuți.)

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Maria: (Arțăgoasă.) Ce? Aștia le știți numai voi, nu le știe satul?

Anuța: (Spre Maria.) Ba, le știe, zău, le știe... Cum știe și de tine cu Ion al Cantorului. (Grăbită spre Mihai.) Hai, mă, acasă! Că bine ți-am spus cu cine să umbli... Iaca, tot omenia-i mai tare!

Mihai: (Plecând încet.) Hai, hai, că vlu. (Aparte.) Dar, acasă ce-o hi?

Ilie: (Plecând și el, fără să știe ce spune.) Eu încătrău s'o iau? (Aparte.) Acasă-i strâmt astăzi. (Pornese spre ușe.)

Tănase: (Petrecându-i.) Apoi, ne-om mai înțelege noi.

Ilie: (De lângă uşe.) Nu uit la pripogandă, Tănase? (Face semn, c'ar bea ceva.)

Mihai: Apoi, ia, ia, ne-om mai înțelege. (Mihai și Anuța ies. Ilie mai rămâne lângă uşe.)

Tănase: (Face semn, că îi e frică de Maria.)
 Gasă, frate Ilie, c'or veni ele alte alegeri...
 Atunci vom ști ce să facem, să iese bine.
 (Întorcându-se spre Maria, care luase o mătură, să măture în casă.) Aşa-i, Maria noastră? (Drea s'o ciupească de obraz.)

Maria: (Ineruntată.) Să te duci, să nu te mai văd în ochi! (Se apropie de mătură.)

Ilie: (Din uşe.) No, hai, Tănase, dacă te trimite ea!

Maria: (Se repede cu mătura după Ilie, care fuge.) Tu mi-ai mâncat norocul! (Se oprește în uşe.)

Ilie: (De-afară, râzând.) Ziua bună, doamnă premăreasă!

SCENA V.

Tănase, Maria.

Maria: (Întorcându-se de la uşe, vine la Tănase, care stă supărat, rezimat de masă. Îl ciocănește în frunte.) Ce-i, bostane? Ce mai faci? (Luând

poziția războinică în fața lui) Nu ți-am spus, să nu-ți faci de lucru cu oameni de ăștia? Ha? Nu ți-am spus?

Tănase: (Blând.) Ba, mi-ai spus.

Maria (Și mai aprinsă, îl atinge cu palma peste gură.)

Tănase: (Tot blând.) Da, nu te-am ascultat.

Maria: (Ridică pumnul, să lovească.) Că-ți sdrobesc capul, ui, așa... ca la un pui de șerpe, mă!... Uii, așa? (Arată cu pleiorul.) Beutorule și neam slab!...

Tănase: (Ieșit din răbdări.) Ce-ai zis?.... (Răenind.) Neam slab?... (O prinde în mâini.) De aici nu mai scapi vie! Te omor!

Maria: (Plângând.) Tănase dragă, nu mai da!... Nu mă omorî!... Iartă-mă!... Numai am glumit, Tănase, dragă.

Tănase: (Lăsând-o din mâini.) Acum, mă due, să-ți dau devorț. (Își caută pălăria.) Să știi, că-ți dau devorț...

Maria: (I-se pune în eale, blând.) Tănase dragă, nu da cu devorțul! (Îi prinde mâinile.) Nu da, dragă! Că numai am glumit... Așa, cum să glumește, când se fac alegeri în țară. (Îl mân-

găie pe față.) Să nu mai fim supărați, Tănase
dragă... Las', să hie și omenia mai tare, acum,
odată... Că doar nu va trăi nici ea, cât îl
lumea! Ne va veni și rândul nostru, odată...
(Îl îmbrățioșează.)

(Cortina.)

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Alte piese teatrale

publicate în ultimii ani în

„Biblioteca populară a Asociațiunii“ :

- Nr. 122 3 *Ileana*. Feerie, de Ion Borcia. (Nu se mai află de vânzare.)
- Nr. 141 *Vine Crăciunul!* Piesă de teatru pentru copil, în 2 acte, de Elena C. Sporea. (Nu se mai află.)
- Nr. 158 *Cârlanii sau Doi țărani și cinci cârlani*. Piesă într'un act de Const. Negruzzi. Culămuriri de Nic. Băilă.
- Nr. 163 *Ziua Unirii*. 1 Decembrie 1928. Piesă populară în 3 acte. De Elena și C. Sporea. (Nu se mai află.)
- Nr. 164 *Steaua dela Răsărit*. Irozii, cântece de stea. De N. I. Dumitrașcu și Valeriu Crișan.
- Nr. 200 *Nu-ți băga nasul, unde nu-ți fierbe oala*. Comedie, după Holberg, de Horia Petra-Petrescu.
- Nr. 203 *Legea nouă!* Comedie într'un act, de Sebastian Bornemisa.
- Nr. 213 „*Tot omenia-i mai tare!*“ Comedie țărănească, în 3 acte, de Petrea Dascălul.

Datorințele bunului Român.

I. Ce este Asociațiunea „Astra“ ?

E cea mai mare și cea mai veche societate românească din Ardeal, pentru răspândirea culturii în sânul poporului român.

II. Ce a făcut și va face Asociațiunea ?

1. A ajutat în timpuri grele, cu *burse*, tinerii români la învățătură de carte și de meserii. — 2. A înființat o *biblioteca centrală* în Sibiu. — 3. A înființat un *Muzeu* minunat, cuprinzând mai ales lucruri făcute de harnicele țărance române, dar și alte celea. — 4. A ținut zeci de mii de *conferențe* populare la sate și la orașe. — 5. A înființat *cursuri pentru analfabeți* (neștiutori de carte). — 6. A înființat *bănci populare și cooperative*. — 7. A tipărit, în zeci și zeci de mii de exemplare, *cărți de învățătură și petrecere pentru popor*. — 8. A tipărit revista „*Transilvania*“. — 9. A înființat *despărțăminte, cercuri culturale, biblioteci populare* la sate. — 10. A ajutat construirea de *Case naționale*. — 11. Ajută tipărirea unei biblioteci pentru cărturarii cu școală mai mare (de către Secțiile „*Astrei*“ din Cluj).

III. Ce trebuie să facă orice Român bun ?

Să se *inscrie membru* la Asociațiune (membru fondator 1000 Lei, membru pe viață 500 Lei, membru activ 50 Lei). — 2. Cărturarii cu știință de carte mai multă să aboneze revista „*Transilvania*“ și să cumpere cărțile tipărite de Secțiile „*Astrei*“. Aceștia, și apoi lumea dela sate să *cumpere* broșurile din Biblioteca poporală a „*Asociațiunii*“ (fiecare coală de tipar de 16 pag. 1. Leu, 50 coale cu 800 pag. 50 Lei.)

Piese teatrale pentru popor

s'au mai tipărit în „Biblioteca populară a Asociațiunii“ și se află de vânzare la librăriile din țară sau la „Astra“, Sibiu, Str. Șaguna 6:

Nr. 158. *Const. Negruzzi: Cârlanii sau Doi țărani și cinci cârlani.* Plesă într'un act, cu lămuriri asupra felului cum trebuie să se joace, date de *Nicolae Băilă*.

Nr. 174. *N. I. Dumitrașcu și Valeriu Crișan: Steaua dela Răsărit.* Cântări de stea și colinde.

Nr. 200. *Holbeg: Nu-ți băga nasul unde nu-ți fierbe oala.* Comedie în 3 acte. Prelucrată de *Horia Petra-Petrescu*.

Nr. 203. *Sebastian Stanca: Legea nouă.* Comedie într'un act.

Jucați piese teatrale pe satele noastre!